

СВАБОДА

№15(30), 10 ЖНІЎНЯ 2006 г.

ЯНЫ НЕ ЗЛАМАЛІСЯ

СЯБРЫ «ПАРТНЁРСТВА» АСУДЖАНЫЯ НА НЯВОЛЮ ЗА НАЗІРАННЕ ЗА ВЫБАРАМІ

Два гады пазбаўлення волі Міколу Астрэйку, год – Цімафею Дранчуку, паўгода адміністрацыйнага арышта Эніру Браніцкай і Аляксандру Шалайку. Такі вырак вынес суд Цэнтральнага раёна Мінска актывістам незарэгістраванай арганізацыі «Партнёрства».

Яны былі арыштаваныя 21 лютага, падчас выбарчай кампаніі. І з таго часу іх трываюць пад вартай.

Арышт сяброву «Партнёрства» супрадавчайся гучнай прапагандысцкай кампаніяй у афіцыйных СМИ.

Кіраўнік КГБ Сухарэнка, да прыкладу, падчас выступу на БТ гаварыў пра тээрарыстаў, якія рыхтаваліся на тэрыторыі Грузіі, каб паралізаваць дзяржаўныя ўстановы Беларусі. Сярод падрыўных мэтадаў называлася атручванне вады дохлымі пацукамі. Пра ўсё гэта, праўда, на судзе не згадвалася.

Эніру, Аляксандра, Міколу і Цімафея абвінавацілі ў кіраванні арганізацыяй, якая парушае права і інтарэсы грамадзян. Судздзя Ленанід Ясіновіч разглядаў крымінальную справу за зачыненымі дзвярымі.

Ад 28 ліпеня да будынка

МІЛІЦЭЙСКАЯ АХОВА канваіруе былу актывістку «Партнёрства» Эніру Браніцкую з аўтазака ў суд Цэнтральнага раёна. Мінск, 1 жніўня.

суду прыходзілі сваякі, паплечнікі арыштаваных актывісташт «Партнёрства» з дэмакратычных моладзевых рухаў, выкладчыкі коласаў-

кага ліцэя, палітыкі і паслы краін Еўрасаюзу і АБСЕ.

Пасля абвяшчэння прысуду людзі воплескамі правялі актывісташт «Партнёрства».

Яны кідалі белыя і чырвоныя кветкі перад аўтазакам, на якім павезлі арыштаваных.

► СТАР.3

**БЕЛАРУШЧЫНА
І КГБ:
З РОЗНЫХ БАКОЎ БАРЫКАД**

► СТАР.4-5

**ГОЛАЯ ІДЭАЛОГІЯ
ПРАВІЛЬНА УСЁ ТОЕ,
ШТО РОБІЦЬ КІРАЎНІК**

► СТАР.6

КАГО МОГУЦЬ СУДЗІЦЬ НАСТУПНЫМІ ПАСЛЯ ДЗЕЯЧОУ “ПАРТНЁРСТВА”?

ЗІНАІДА, ПЕНСІЯНЕРКА:

«УСІХ ПЕРАСАДЖАЛА Б»

Па мне, дык я б усіх іх перасаджала. Як пры Сталіне. Чаго ім не хапае? Што, раздзетыя, разутыя, галодныя? Зажраліся. Хочуць зрабіць такі ж раздрай, як на Ураіне. Дзермакраты ім, бачыш, мала. Сапраўднага жыцця не бачылі! Хай пасядзяць.

ВІНЦУК ВЯЧОРКА, ЛІДЭР ПАРТЫІ БНФ:

«Я НЕ ЖАДАЮ СКЛАДАЦЬ ТАКІ СПІС»

Не ведаю, каму прыйшло ў галаву рабіць такое аптытанне. Я не жадаю складаць для іх спіс! І вельмі хачу, каб як мага хутчэй пачаўся іхны спіс — сапраўдных злачынцаў.

КАНСТАНЦІН, БІЗНЕСОВЕЦ:

«ЗВОН ЗВОНИЦЬ ПА ТАБЕ»

Можна быць цалкам упэўненым - наступны будзе абавязкова. І прычым, нагода для рэпрэсій будзе яшчэ больш абсурдная і недарэчная. Калі ў выпадку з Казуліным праглядаўся хоць нейкі матыў для прысуду, хай і занадта жорсткага, дык з “Партнёрствам” нават цяжка ўцянма патлумачыць, за што яны сядзяць. Ня будзе дзівам, калі наступным будзе які бяскрыўдны ТБМ ці партыя зляёных. Наша грамадства ўжо падыйшло да той рысы, калі не трэба пытацца: “Па кім звоніць звон?” . Ён ужо звоніць па табе.

УЛАДЗІМІР КОЛАС,

ДЫРЭКТАР БЕЛАРУСКАГА ГУМАНІТАРНАГА ЛІЦЭЯ:

«ГЭТАЕ ПЫТАННЕ

ПРАЦУЕ НА ЗАПАЛОХВАННЕНЕ»

“Я лічу, што гэтае пытанне працуе на тое, на што працуюць такія “прысуды” — на запалохванне. І на тое, каб кожны думаў не стаць наступным. Я лічу, што ў такой сітуацыі кожны павінен рабіць так, як падказвае яму сумленне і здаровы сэнс. А там хай будзе што будзе”.

НАТАЛЛЯ, ХАТНЯЯ ГАСПАДЫНЯ:

«УЛАДА БАІЦЦА ТЫХ, ХТО НЕ ХОЧА

ГУЛЯЦЬ ПА ЯЕ ПРАВІЛАХ»

Наступным можа быць любы актыўны чалавек. Сама актыўнасць выклікае ва ўлады неадкеватны рухі, выклікае раздражненне, пярэчыць прыродзе гэтай улады. Тут ўсё павінна стаяць па стойцы і не высоўвацца. Улада баіцца, і слушна баіцца, тых, хто не хоча гуляць па яе правілах.

ЛЯВОН БАРШЧЭУСКІ, ЛІТАРАТАР:

«ТОЙ, НА КАГО ЎКАЖА ЎЛАДА»

У гэтай сітуацыі наступным можа быць любы. Незалежна ад таго, ёсьць арганізацыя ці няма арганізацыі. Бо гэта будзе той, на каго ўкажа палец гэтай улады. А тое, што гэта можа быць абсалютна суб'ектуўным, паказвае гісторыя з “Партнёрствам”. “Партнёрства” не нанесла такой вялікай шкоды ўладзе, каб

яго асуздзіць гэтак жорстка. Наступным можа быць жэнсавет, дамком, які раптам што-небудзь запатрабуе ад ЖЭСа. Таму тут ужо, як кажуць, на гэтым шалёным компасе, куды гэтая стрэлка пакажа, прадказваць цяжка.

СТАНІСЛАЎ ШУШКЕВІЧ, ЭКС-КІРАҮНІК БЕЛАРУСІ:

«НАРМАЛЬНЫХ ЛЮДЗЕЙ ШМАТ — УСІХ НЕ ПЕРАСАДЖАЕШ»

увагу нашай улады прыцягне любы, хто захоча паступаць па-людску. У адгаведнасці са сваім сумленнем у палітычных пытаннях. Таму, што тут абсалютна адназначна — людзі, якія хацелі назіраць за выбарамі, сталі злачынцамі. Іншай віны ў іх няма. У нас многа такіх, хто шукае прауды, ведаюць, што такое дэмакратыя і вольныы рынак. Будуць тыя, хто прыйдзе. Я не могу сказаць, хто будзе наступным. Но нармальных людзей у нас шмат. Настолькі многа, што ўсіх не перасаджаеш.

СЯРГЕЙ ХАРЭУСКІ, ЖУРНАЛІСТ:

«БУДУЦЬ ШУКАЦЬ ВІНАВАТЫХ У ГАСПАДАРЧЫМ НЯДБАЙСТВЕ»

Зачышчаюць тых, хто меў хоць нейкое дачыненне да гэтак званай выбарчай кампаніі. Хіба толькі ў гэтым можна прасачыць хоць нейкую логіку. Хоць падазраю, што зараз гэта ўсё сканчаецца з выбарамі. Трэба будзе шукаць вінатавых у гаспадарчым нядбайстве. Думаю, зараз мы станем сведкамі новай рэпрэсійнай кампаніі напярэдадні падвышэння коштава на паслугі ЖКГ, калі людзі будуць непрыемна здзіўленыя. Каб адцягнуць увагу людзей, уладам спартрэбяцца гучныя гаспадарчыя пракэсы. Накіраваныя супраць сваіх нядбайных чыноўнікаў, хабарнікаў ды бюракратаў. Гэта будзе.

ВАСІЛЬ, ЮРЫСТ:

«ВІНА НЕ ТОЛЬКІ НА ЎЛАДЗЕ, АЛЕ І НА ГРАМАДСТВЕ»

Любы, хто выяўляе сваю нязгоду з сённяшнім парадкам рэчаў. І віна за гэтыя і будучыя рэпрэсіі ляжыць ня толькі на ўладзе. Але і на грамадстве, дзякуючы якому ўлада адчувае сваю беспакаранасць. І нават на так званых “старых дэмакратыях”. Краінах, якія прымаюць усялякія адозвы і санкцыі і пры гэтым не грэбуюць купляць у гэтага рэжыма нафту і ўгнаенні. Пакуль зло не пакаранае, яно будзе толькі пашырацца і нахабнічаць.

ЮРЫ ХАШЧАВАЦКІ, КІНАРЭЖЫСЁР:

«АДКАЗ МОЖА ВЕДАЦЬ ЧАРГІНЕЦ»

“Паколькі фактычна “Партнёрства” засудзілі за самую страшную правіннасць у нашай дзяржаве — за тое, што яны сумленна хацелі сачыць за выбарамі, дык наступным можа быць любы чалавек, хто сумленна будзе намагацца ацаніць тое, што адбываецца ў краіне. Назіраць і ацэніваць. Гэта можа быць любы чалавек і любая арганізацыя. Гэта можа быць Беларускі Хельсінскі камітэт, можа быць ПЭН-цэнтр. Да саюза пісьменнікаў яны ўжо дабраліся. Хто ў нас цяпер галоўны пісьменнік? Чаргінец? Яму і карты ў рукі — ён жа былы мліцыянер.

ЯНЫ НЕ ЗЛАМАЛІСЯ

СЯБРЫ «ПАРТНЁРСТВА» АСУДЖАНЫЯ НА НЯВОЛЮ ЗА НАЗІРАННЕ ЗА ВЫБАРАМІ

Судздзя Леанід Ясіновіч дазволіў сваякам, дыпламатам і журналістам заслуходаць прысуд у судовай зале – пры ўмове, што тыя не будуць рабіць відэа- і аудыёзапісаў. Насамрэч людзі больш за гадзіну стаялі пад праліўным дажджком каля ганку суду, пакуль спецназаўцы вызначалі, каго прапусціць у будынак суду, а каго – не.

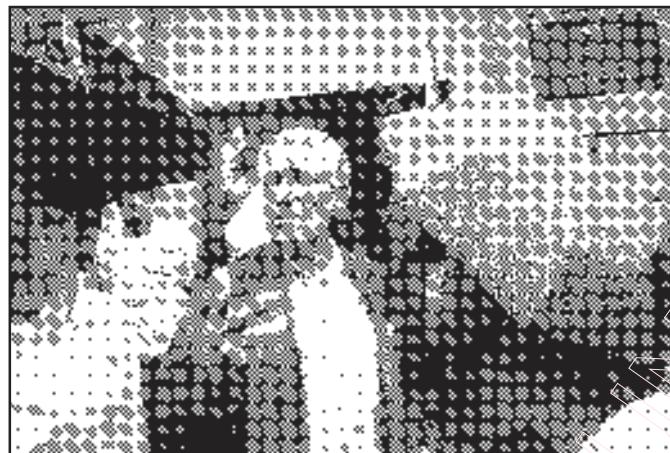
Мікола Астрэйка, Эніра Браніцкая, Цімафей Дранчук і

Аляксандар Шалайка трымаліся бадзёра. Яны з усмешкамі павіталіся з прысутнымі. Актывісты “Партнёрства” рыхтаваліся да горшага: памочнік прокурора патрабаваў для Міколы Астрэйкі тры гады пазбаўлення волі, для астатніх – два.

Байцы спецназа ачапілі будынак суду, не дазваляючы нікому нават зайсці ў двор. Але грамада стаяла на дарозе. Шмат у каго былі майкі з надпісам “Суд над “Партнёр-

МАЦІ МІКОЛЫ АСТРЕЙКІ ЕЎГЕНІЯ, іншыя сваякі і сябры зняволеных актывістаў чакаюць каля будынка суда Цэнтральнага раёна падчас судовага працэсу. Мінск, 1 жніўня 2006 г.

У ДЗЕНЬ ПРЫСУДУ ў справе «Партнёрства» многія чакалі вынікаў каля суда Цэнтральнага раёна пад праліўным дажджком. Мінск, 4 жніўня 2006 г.

«ПОРНА» НА БТ ВЫКЛІКАЛА МІЖНАРОДНЫ СКАНДАЛ

З жніўня міністр замежных спраў Латвіі Артыс Пабрыкс адклікаў з Беларусі пасла Майру Мору для кансультаций.

Напярэдадні быў аўтадады персонай нон грата першы сакратар пасольства Беларусі ў Латвіі Дзмітры Краюшкін. Гэтыя заходы сталі працягам дыпламатычнага скандалу паміж Беларуссю і Латвіяй, звязанага з ператрусам кватэры другога сакратара пасольства Латвіі ў Мінску Рэйма Шмітса, якога беларускія ўлады абвінавацілі ў распаўсюдзе порнапрадукцыі.

Міністр замежных спраў

Латвії Артыс Пабрыкс заявіў, што лічыць немагчымай запланаваную раней сустрэчу з новым беларускім паслом у Рызе Аляксандрам Герасіменкам, пакуль беларускі бок не дасць афіцыйных тлумачэнняў інцыдэнту.

З каментарамі аб сітуацыі выступіла пасол Латвіі ў Беларусі Майра Мора:

“Звычайна, калі ўзнікаюць праблемы, то дыпламатычна яны вырашаюцца іначай – не такім правакацыйным спосабам, як гэта робіць Беларусь”, – заявіла Майра Мора ў інтэрв’ю латвійскому інфармацыйнаму агенцтву LETA. Паводле словаў латвійскага пасла, паказ па Бела-

рускім тэлебачанні сюжета з дэманстрацыяй гомасексуальнага полавага акту стаў шокам для беларускага народу.

30 ліпеня БТ ў праграме «У цэнтры ўвагі» сцвярджала, што адзін з герояў «сюжету» – другі сакратар пасольства Латвіі ў Мінску. Але праваахоўныя органы, якія сачылі за яго кватэрой, нібыта, гэтага факту не ведалі. Міністэрства замежных спраў Латвіі назвала паказ сюжету “чарговай правакацыяй супраць Латвійскай дзяржавы і яе дыпламатаў”. Латвія і Еўрасаюз абвінавачваюць улады Беларусі у грубым парушэнні сусветнай Венскай канвенцыі, паводле якой замежныя дыпламаты, а таксама месца іх пражывання карыстаюцца недатыкальнасцю.

Паводле РС

НОВЫ ПАСОЛ Ў МАСКВЕ

Аляксандар Лукашэнка прызначыў Васіля Даўгалаўва паслом Беларусі ў Расійскай Федэрацыі.

З сакавіка 2004 года Даўгалаў працаваў у Москве на пасадзе віце-прем'ера — пай-намоцнага прадстаўніка беларускага презідэнта ў Расіі.

Васілю Даўгалаўву 55 гадоў. Паводле адукацыі — інжынер.

Падчас падрыхтоўкі да першых презідэнцкіх выбараў уваходзіў у каманду Генадзя Карпенкі. Пасля далаўчыўся да каманды Аляксандра Лукашэнкі.

Даўгалаў быў кірауніком службы контролю, займаў шэраг іншых пасад.

БЕЛАРУШЧЫНА І КГБ

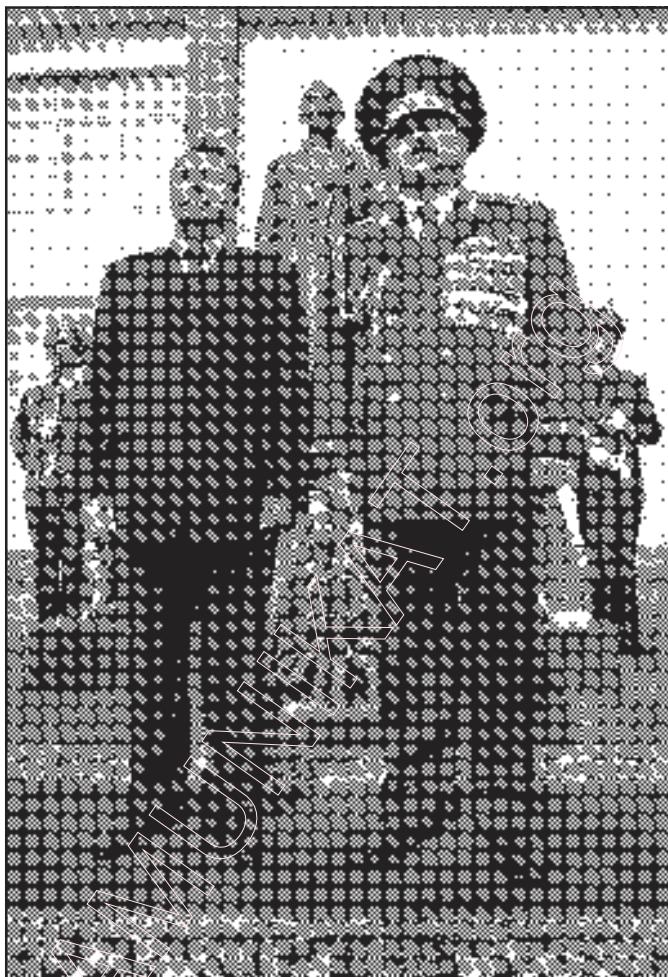
ЯНЫ ПА-РАНЕЙШАМУ З РОЗНЫХ БАКОЎ БАРЫКАД

Сярод чыннікаў, якія замінаюць беларусам стаць паўнавартаснай нацыяй, вось ужо 80 гадоў першае месца належыць структуры са знакавай назвай - КГБ.

Говорачы пра беларускую ідэю і нацыянальную свядомасць беларусаў, мы непазбежна сутыкаемся з такім фактарам уплыву на гэтыя з'явы, як КГБ. Прынамсі, у 20-м стагоддзі, калі гэтая служба бяспекі была насамрэч службай палітычнага пераследу грамадзян, менавіта яна спрычынілася да выкаранення беларускай ідэі, вынішчуючы яе носбітаў у 1920-50-я гады альбо высякаючы яе пастакткі ў свядомасці новых пакаленняў у гады наступныя. Тысячы расстраляных і зняволеных - ад акадэмікай да настаўнікаў — і сотні тысяч паламаных лёсаў, засакрэчаная ад беларусаў прайда пра ўласнае паходжанне - вось у самых агульных рысах плён сутыкнення беларушчыны і КГБ.

Пасля смерці Сталіна і да самага канца СССР КГБ змяніў сваю тактыку ў дачыненні да беларушчыны. Масава забіваць і высылаць перасталі. Па выніках папярэдняй селекцыі — не было каго. Але стратэгія заставалася ранейшай - беларушчына для КГБ па-ранейшаму была на супрацьлеглым баку барыкад. І дастаткова было ў сваім бязмоўным асяродку вылучыцца раптам беларускай мовай, каб цябе адразу ўзялі "на карандаш" і альбо запрасілі на размову, альбо сярод тваіх знаёмцаў з'яўляўся той, з кім такую размову правялі, схіліўшы да сакрэтнага супрацоўніцтва. У тыя гады "таварыш маёр" штодзённа і нябачна прысутнічаў ва ўсіх нашых гутарках.

Самы павярхоўны анализ апошніх дзесяці гадоў існа-

СТАРШЫНЯ КГБ Беларусі Сухарэнка (злева) і начальнік памежных войскаў Паўлоўскі на адкрыціі помніка Дзяржынскаму ў Беларускай вайсковай акадэміі. Мінск, 26 мая 2006 г.

вання незалежнае Беларусі паказвае, што стратэгія дачыненняў беларушчыны і КГБ не змянілася. Яны па-ранейшаму з розных бакоў барыкад. КГБ з гонарамі святкуе свой 80-гадовы юбілей, а беларушчына адчувае на сабе пераслед з боку гэтая арганізацыі - тыя самыя выклікі на размову, ператрусы ў рэдакцыях, арышты. Прынцыповае адрозненне сённяшняга КГБ ад спецслужбы іншых краін — у тым, што ў нас гэтая арганізацыя ўвасабляе не нацыянальную бяспеку, а нацыянальную небяспеку. Функ-

цыі, звязаныя з выживаннем і развіццём беларускай нацыі, яе культурнай адметнасці і мовы нясуць на сабе тыя, хто знаходзіцца пад пільным наглядам з боку КГБ. Ва ўсіх без выключэння краінах-суседках Беларусі, як байдай, і ва ўсім астатнім свеце менавіта нацыянальная бяспека з'яўляецца галоўным клопатам падобных структур.

Але, скажаце вы, КГБ - гэта толькі інструмент таго рэжыму, які кіруе ў краіне. І калі сённяшні правіцель трymае курс на вымыванне беларушчыны з Беларусі, на ператва-

рэнне беларусаў у рускіх "са знакам якасці" і на далучэнне да суседняй дзяржавы, дык і палітыка КГБ, яго ворагі, — адпаведныя. Бо кожны, хто ўжо толькі гаворыць па-беларуску, — патэнцыйны праціўнік афіцыйнага курсу. І сам КГБ тут хутчэй ахвяра ненармальнай палітыкі, чым яе ініцыятар. Але што нам да тога, калі мы самі лічым сябе нармальнымі, нічым не горшымі за іншыя нацыі, і калі на нашыя гроши падаткаплатнікаў існуе арганізацыя, якая ў кожным з нас, свядомых беларусаў, бачыць верагоднага злачынцу, і фармуе ў краіне грамадскую атмасферу, зусім не ў інтэрэсах свабоднага волевыяўлення асобы. Згадзіцеся, гэта ўжо не проста інструмент, а самы сапраўдны ўдзельнік нашага агульнага жыцця - страшны, калі ўлічыць ягоную 80-гадовую гісторыю, ягоную нябачнасць, калі ўлічыць ягоны звышсакрэtnы характар дзейнасці, і ягоную гіпертрафаваную сур'ёзнасць на твары, калі ўлічыць думку барона Мунхаўзена пра тое, што ўсе самыя вялікія глупствы на свеце робяцца менавіта з такім выразам на твары.

Своеасаблівай метафарай гэтай сітуацыі можа выглядаць прысутнасць у інтэрэце, дзе на афіцыйным сайце презідэнта РБ няма беларускай мовы, а ёсць толькі руская і англійская, і дзе сайту КГБ няма наогул (нядайна з'явіўся — рэд.), а прэсавы працтаванік гэтай арганізацыі на пытанне па-беларуску адказвае нязменна па-руску. Ужо гэтага дастаткова, каб зрабіць высновы пра тое, дзе ў сённяшній Беларусі знаходзіцца нацыянальная бяспека. Вынікі такой дзейнасці самым непасрэдным чынам упłyваюць на грамадскі клімат, на той самыя славутыя савецкія страхи і пераслед, які адчуваюцца грамадскія актыўныя грамадзяне.

З'яўленне спачатку крымінальнага артыкула за абрэзу презідэнта, пасля першых арышты і зняволення паводле гэтага артыкула, пераслед стваральнікаў сатырычных мультфільмаў з боку КГБ, — усё гэта паказвае, чыю бяспеку

ку найперш забяспечвае гэтая арганізацыя. Не бяспеку нацыі, пра што гаварылася раней, і нават не дзяржавы, межы якой могуць у любы момант знікнуць на карце іншай краіны. Велізарная арганізацыя ў агромністым палацы на цэнтральным праспекце сталіцы на першым месцы мае спакой і бяспеку аднаго асобна ўзятага чалавека - Лукашэнкі. Кажу гэта так, бо ўсім вядома, што яму будзе аддадзена перавага і перад бяспекай любога іншага чалавека, і перад выжываннем нацыі, і перад захаваннем дзяржайнасці. Можна было б махнуць рукой, як гэта робіць сярэднестатыстычны беларус, маўляў, бог з імі, абы мяне не чапалі.

Але проблема ў тым, што не ўсе беларусы такія вось сярэднестатыстычныя. За пайстагоддзя пасля сталінскай селекцыі выраслі пакаленні, сярод якіх зноў шмат такіх, хто адчувае ўнутраную патрэбу і гаварыць па-беларуску і самім будаваць будучыню сваіх дзяцей - той зяўтрашні свет, і ведаць, на

якія патрэбы дзяржава вылічвае падаткі з іхніх заробкаў. Тыя, хто стагоддзямі фармаваў і фармуе маральную большасць беларускай нацыі. Дык вось ужо сёння, дзякуючы ўтым ліку і КГБ, многія з іх часцяком пачуваюцца ва ўласнай краіне ізгоямі.

Мой знаёмы бізнесовец і краязнаўца з Мазыра папрасіў зняць з інтэрнэту ягонае інтэрв'ю. Навошта? Добрае інтэрв'ю, у якім чалавек гаворыць ухвальныя слова любові да свайго краю. І больш нічога. Ніякай палітыкі. Аказваецца, у Мінск на бізнесоўца напісалі данос за ягону краязнаўчую, чытай па сённяшніх мерках, нацыяналістычную ці там бэзэнфайўскую актыўнасць, і цяпер начальства пагражае закрыць ягоны бізнес. А адзінай "матэрыяльнай" нагода для гэтага, адзіні доказ "злачынства" - ягонае інтэрв'ю ў інтэрнэце. Не важна, пра што. Ані "авсярэлым нацыяналістам", ані бэзэнфайўцам ён ніколі не быў. Але сёння, вы ж ведаеце, дастаткова га-

варыць па-беларуску ці збіраць памяткі мінуўшчыны, каб стаць тым, каму "больш за ўсіх трэба" і справакаваць данос. Схема абсалютна сталінская. Краязнаўства - данос - КГБ - рэпрэсія. Краязнаўцаў тады расстрэльвалі першых. А таму - не высоўвайся. Далей, калі пачнеш пратэставаць, застанешся беспрацоўным, можаш апынуцца ў вар'янтні, сесці за абразу правіцеля. Хіба што-небудзь змянілася ў гэтай схеме?

Пераслед за мову і грамадскую актыўнасць, даносы, таптуны і вярбоўка, першыя саступкі хлусні... Няўжо гісторыя пайтараеца?

Просьба знаёмага бізнесоўца паставіла перад проблемай - вечнай, як гэты свет. Ці можна рабіць саступкі хлусні? І ці могуць такія саступкі выратаваць? Не сёння, дык зяўтра. Калі ты саступіў злу, у цябе два шляхі, альбо саступаць далей, пакуль не аддасціся яму ўвесь цалкам, альбо, саступіўшы сёння, усё ж такі не саступіць зяўтра і тады ўсё адно страціць бізнес, згубіць працу, трапіць у вар'янтні альбо на хімію. Існуе вялікая спакуса, што раптам сітуацыя зменіцца, як гэта было ў 1991-м. Але гісторыя паказвае, што нічога не змяняеца, пакуль нічога не змяняеца ў нас саміх. І справа, можа быць, нават не ў Лукашэнку, а ў тым, што КГБ застаецца КГБ і ўрачыста святкуе свой 80-гадовы юбілей.

Тое інтэрв'ю знаёмага бізнесоўца з інтэрнэту мы знялі, але прыкрае адчуванне засталося. А менавіта адчуванне самападману, бо ўсе цудоўна разумеюць, што чалавеку мы гэтым не дапамаглі і што ўсё адно яму давядзецца выбіраць паміж краязнаўствам і бізнесам. Не сёння, дык зяўтра.

Нашы дэмакратычныя арганізацыі, якія працујуць у паўпадполлі, часцяком крывідуюць на прэсу, маўляў, мы выбралі месца для сходаў, газета пра гэта напісала і ў нас назаўтра адбрапі памяшканне. Ключавыя слова - газета напісала. Газета нашкодзіла тым, што напісала праўду. Казаць або пісаць праўду зноў становіцца шкодна. Журналіст павінен працаўваць з аглядкай.

Людзі ў інтэрв'ю просяць не называць іхніх прозвішчаў. Яны не супрацоўнікі спецслужбай і не чыноўнікі адміністрацыі. Яны не гавораць пра сакрэты... Яны кожыць пра прыгажосць роднай зямлі, але ў гэтым і ёсць самы вялікі сакрэт. А раптам пачуяць іншыя і захахаюцца ў сваю Беларусь і яе мову, і не захочуць следаваць вызначаным курсам на знякненне нацыі.

Прысутнасць у нашым жыцці ультразасакрэчанага КГБ - гэта неабходны трывожны фон для таго, каб не высоўвацца, а калі высунуўся, дык выкручацца, каб не прапасці. Урэшце можна настолькі ўцягнуцца ў гэту гульню, што толькі гэтым і жыць.

Пераслед за мову і грамадскую актыўнасць, даносы, таптуны і вярбоўка, першыя саступкі хлусні... Няўжо гісторыя пайтараеца? Які-небудзь 1929 год... Яшчэ ніхто не верыць, не можа і думкі дапусciць, што ўжо ў наступным годзе пачнуцца масавыя арышты, а ў 1937-м пачнуцца страліцай залпамі. Што можа гарантаваць ад такога зыходу? У іншых краінах гарантует адсутнасць КГБ і ягоных "слайных" традыцый, клопат спецслужбай пра бяспеку нацыі і асобы, падтрымка дзяржавай маральнага большасці грамадства. У нас такіх гарантываў німа. Нам застаецца зноў прыгадаць барона Мюнхаўзена, які не рабіў саступак злу і лічыў, што праўда, у якую ты вевыш, бясконца важнейшая за страчаную працу, а можа быць, нават і жыццё.

СЯРГЕЙ ДУБАВЕЦ,
наводле Радыё Свабода.

БЫЛЫ СТАРШЫНЯ КГБ Беларусі Ерын. Саступіў сваё месца Сухарэнку пасля таго, як прыняў у сябе удзельнікаў дэмманстрацыі пратэсту ў Мінску. Фота з архіва.

ГОЛЫ ІДЭОЛАГ

КІРАЎНІЦТВА СССР ТАЙНА ЗМАГАЛАСЯ ЗА НЕЗАЛЕЖНАСЦЬ БЕЛАРУСІ?

Чарговая спроба папулярна растлумачыць, чым ёсьць дзяржаўная ідэалогія, скончылася правалам. Першаму намесніку кіраўніка адміністрацыі прэзідэнта, акадэміку Анатолю Рубінову не хапіла для гэтага нават разварота "Советской Белоруссии".

Наогул, не надта зразумела, навошта было пісаць такі вялізны артыкул, бо аўтар папросту засведчыў: "Ідэалогія нашай дзяржавы найпадрабязнейшым чынам выкладзена ў справаздачы прэзідэнта на трэцім Усебеларускім сходзе". Дык дзеля чаго ж Рубінаў марнаваў уласны час і газетную плошчу?

Адзін з галоўных тэзісаў прэзідэнцкага ідэолага палягае на tym, што Беларусь ніколі ў гісторыі не мела дзяржаўнасці. Праўда, прыканцы артыкула высвятляеца, што Рубінаў нешта чуў пра Вялікае Княства Літоўскае. Прынамсі, яму знаёма гэта назва. Аднак ніякіх сувязей паміж сучаснай Беларусью і ВКЛ акадэмік не бачыць.

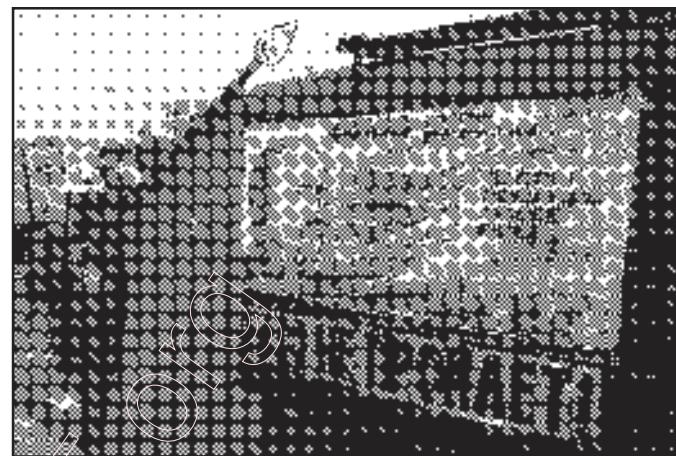
Наогул, з гісторыі Рубінаў пакідае толькі тое, што яму асабіста падабаецца – савецкі перыяд. Ідэолаг упарты змагаецца з "клеветнікамі" і "очернителіямі" тагачаснага ладу. Тут ужо першы намеснік кіраўніка прэзідэнцкай адміністрацыі лічыць, што незалежнай дзяржавай Беларусь зрабіў... СССР. Як? А вось паслухайце казачку: "У гісторыі Беларусі было нямала дзеячоў, якія марылі пра самастойную, незалежную Беларусь, пра яе адасабленыне ад Pacii. У савецкія часы такія ідэі разглядаліся як нацыяналізм і сэпаратызм, і, натуральна, пераследваліся. І вось, паводле меркавання людзей, што пра-паведуюць такога кшталту ідэі, сёння надышоў час выз-

валення: Беларусь нарэшце атрымала дзяржаўную самастойнасць. Дык дзе ж ёй чэрпаць асноўныя светапоглядныя ідэі, як не ў гэтых дзеячоў, што ўсё жыццё змагаліся за нацыянальную незалежнасць беларускага народу?" – нібыта пытаецца Рубінаў. І робіць фінт: "Гэтая логіка абсалютна не адпавядае гісторычнай праісторыі. Беларусь здолела стаць самастойнай дзяржавай не насуперак, а дзякуючы намаганням савецкай дзяржавы..."

Такім чынам, "праісторычна логіка" палягае ў tym, што кіраўніцтва СССР тайна змагалася за незалежнасць Беларусі. А каб заблытаць усіх адносна сваіх намераў, любыя згадкі пра суверэнітэт жорстка карала. Цікавая версія...

Як ні дзіўна, у сваім артыкуле Рубінаў пра сённяшні час (тым больш, пра будучыню) разважае значна менш, чым пра мінулае. Каб неяк абронтуваваць дзеянні Лукашэнкі, акадэмік парапоўвае яго з Пятром Першым. Вельмі небяспечная паралель. Нават большасць расійскіх гісторыкаў ужо не аспрэчвае тое, што гэты цар быў вар'ятам. У медыцынскім сэнсе. Ці не праўда, сумнёўны камплімент зрабіў дзяржаўны ідэолаг свайму шэфу?

Да таго ж, першы намеснік кіраўніка прэзідэнцкай адміністрацыі яшчэ й пярэчыць першай асобе дзяржавы. Рубінаў сцвярджае: "Мы не капіруем дзеянні, прыкладам, Швецыі ці Аўстрый". Прабачце, аднак не-калькі месяцаў таму Лукашэнка заяўляў адваротнае. На сустрэчы з шведскім паслом Лукашэнка заяўіў: "Мы вучыліся ў вас. Таму, калі нешта ў нас не атрымалася, вінаватыя вы!" Рубінаву варта больш уважліва сачыць за прамовамі свайго патрона.

ПАД ЧЫРВОНЫMI СЦЯГAMI міжнародны аўта-велапрабег Москва-Мінск прыйшоў у беларускую сталіцу. Пропагандысцкая акцыя праводзілася паводле ініцыятывы Расійска-Беларускага саюза «Братэрства» (Москва) і «Беларускага фонда міру». Сярод удзельнікаў былі сябры «Працоўнай Расіі» Анпілава і іншых экстремісцкіх арганізацый камуна-фашистыкага накірунку. Мінск, 5 жніўня 2006 г.

Незлічоная колькасць штампаў, якія выкарыстоўваліся яшчэ за савецкім часам, выдае акадэміка з галавой. Прыкладам, такая заявя: "Дэмакратыя несумяшчальная з карупцыяй, крадзяжом, падманам..." Пастаўце замест дэмакраты слова "камунізм", і атрымаеце тое, што калегі Рубінава гаварылі прыкладна чвэрць стагоддзя тому.

Натуральна, што самая дэмакратычная дэмакратыя ў свеце пануе менавіта ў Беларусі. Бо паводле аўтара менавіта ў нас адкрыта і эфектыўна працуе галоўны дэмакратычны механізм – выбарнасць кіраўніка дзяржавы і парламента. Далей ідуць за-карэльяя тэзісы пра "ідэалагічнае адзінства нашага народу, што дасягнутае не агітаций ды масавай ідэалагічнай пра-працоўкай, а практычнымі вынікамі будаўніцтва нашае дзяржавы, нашымі поспехамі, сумленнай ды адкрытай палітыкай, адзінствам словамі і справы, якія сёння ха-

цтва нашага прэзідэнта".

Гэта фактычна і ёсьць асноўная думка артыкула. Не здолеўшы тэарэтычна аргументаваць (ці хаця б сфермуляваць) галоўныя тэзісы дзяржаўной ідэалогіі, Рубінаў "сапраўднай ідэалогіяй" называе стварэнне фондаў дзеля падтрымкі таленавітай моладзі. Карацей, тое, што робіць у дадзены момант Лукашэнка, і ёсьць ідэалёгія.

Нагадаю, што гэты жахлівы ўзоровень аргументацыі належыць не нейкаму правінцыйнаму пропагандысту, а першаму намесніку прэзідэнцкай адміністрацыі. Калі пакінуць у баку традыцыйнае для людзей гэтай прафесіі шматслой, высветліцца, што прэзідэнцкі ідэолаг фактычна голы і босы. І сведчыць тое не толькі пра асабістую здольнасці Рубінава, але й пра якасці ідэалогіі, якую ён спрабуе патлумачыць.

МІХАЛ ГОРБАЧ

Простая мова

«О НАЦИОНАЛЬНОЙ ГОРДОСТИ ТРЕТЬЕРОССОВ»**СТРАХ ЯК ТОРМАЗ НА ШЛЯХУ АНШЛЮСУ БЕЛАРУСІ**

Выходзіць у Літве такая газета - "Литовский кур'ер" - дайджест расійскай прэсы. На жаль, узровень яе невысокі, амаль бульварны, але ідэя своечасовая. Варта было б мець такое выданне і ў Беларусі - нягледзячы на "інтэграцыю", там не знойдзеш, бадай, ніводнай больш-менш сур'ёнай расійскай газеты - адзін "жоўты друк". Рэжым не зацікаўлены ў тым, каб грамадзяне РБ ведалі, што думае наоконе Беларусі магутная суседка. (Нездарма адключаючы расійскія тэлевізійныя каналы.) А ў газетах можна чысам прачытаць, якія сапраўдныя мэты расійскіх палітыкаў, хоць і прыхаваныя фігавымі лісткамі "братэрства" і "славянскага адзінства".

"Расколотая Большая Россия (РФ, Украина и Белоруссия) разместились на разделённом «постсоветском пространстве». Русский народ распался на русских, украинцев и белорусов (хотя исторически правильней было бы первых назвать великороссами)". (Вл. Поляков, «Прагматизм и трезвость», «Литературная газета», №28, 2006).

Украінцы, як вядома з гоголеўскіх часоў, — "малороссы", ну а мы, мабыць, "третъероссы".

Пасля аплявухі ад украінскай "аранжавай рэвалюцыі" Москва мёртвай хваткай учапілася за Беларусь. Для яе гэта своеасаблівы імперскі Сталінград, далей адступаць няма куды. Тут спляліся ў адзін вузел і вялікадзяржаўная амбіцыя, і спрадвечная фобія перед Захадам, і няуменне жыць на роўных з вольным і незалежным суседам.

А вось у той жа газете вялізнае інтэр'ю з Наталляй Нарачніцкай, якая з'яўляецца намесніцай старшыні камітэта Дзярждумы РФ па міжнародных справах. Сярод шматлікіх разважанняў пра вечных ворагаў Расіі - краіны Захаду, — многа і пра "Бело-

руссію", "истерической травлей" якой і займаюцца ворагі. А далей сказана: галоўная задача Расіі цяпер - "приостановіць вымирание нації. Это должно стать подлинным национальным проектом". А таму - "вливание в нашу общую цивилизацию 12 миллионов славян - это важнейший момент равновесия". Таму што: "нужно стремиться к объединению военно-стратегического пространства и прийти если не к единому, то хотя бы к объединенным вооруженным силам".

Вось і выйшла шыла з мяха - Расія патрэбна "гарматнае мяса", новыя мільёны здаровых беларускіх хлопцаў замест дыстрафічных і вымірающих "великороссов". І тут можа наляцець каса на камень. Вядома, у "белороссов",

у масе, не засталося ніякай "национальной гордости". Называючы іх "русскими со знаком качества", — добра, лічаць іх край "частю великой России" - маўчачь. Але жывая яшчэ памяць пра "цынковых хлопчыкаў", што гінулі невядома за што ў далёкім Афганістане. І тут, нарэшце, да любога "белоросса" павінна дайсці: незалежнасць карысная яшчэ і tym, што ані цябе, ані твойго брата ці сына не пашлюць ваяваць за чужыя інтарэсы ў Чачню ці служыць у войску на Чукотцы або Сахаліне, дзе дзедаўшчына не лепшша за вайну.

Не нацыянальная годнасць, а страх - вось што не дазваляе Беларусі паслухмана аб'яднацца з радзімай тэрмінам "беспредел".

АЛЕГ АБЛАЖЭЙ

Фатафакт

АНТЫПУЦІНСКІ МІТЫНГ. Масква, ліпень 2006 г.

Дні

10 жніўня 1927 году ў Мінску з'езд праваслаўных святараў і вернікаў абвясціў Беларускую Аўтакефальную Царкву. Старшынявав на з'ездзе япіскап бабруйскі Філарэт, бо ініцыятар аўтакефаліі мітрапаліт Мельхіседэк у той час сядзеў у бальшавіцкай турме. Да новастворанай Аўтакефаліі належала 407 святараў з іхунімі прыходамі, г.зн. амаль усе прыходы Беларусі. Беларуская праваслаўная аўтакефальная царква праіснавала 10 гадоў. У 1937-м усе святары былі арыштаваныя НКВД і расстраляны або загінулі ў канцлагерах.

Наступная гістарычна дата **11 жніўня** 1918 году звязаная з дзяржаўнай сімволікай Беларусі - бела-чырвона-белым сцягам. Нарматыўны варыяント сцяга быў зацверджаны Сакратарыятам БНР і апублікаваны ў гэты дзень ва ўрадавай газете «Вольная Беларусь».

12 жніўня 1893 году прыйшоў на свет Аляксандар Ружанцоў, беларускі палітык і гісторык, чалавек незвычайнага лёсу. У 1919 годзе Ружанцоў узначаліў беларускі батальён літоўскага войска. Ягоныя вершы, падпісаныя псеўданімам Але́сь Смаленец, высока цаніў Максім Гарэцкі.

13 жніўня 1956 году, 50 гадоў назад, памёр народны пээт Беларусі Якуб Колас.

14 жніўня ў Беларусі традыцыйна адзначаецца Першы або Мядовы Спас. Яшчэ ў народзе яго называюць Макаёе. Наступны Спас будзе адзначацца 19 жніўня. Ён мае назыву Яблычны.

15 жніўня 1972 году ў Мінску пры навысветленых абставінах быў забіты мастак, лідэр нацыянальна-адраджэнскага руху Лявон Баразна. Непасрэдна перад гібеллю ён рыхтаваў акцыю пратэсту супраць разбурэння гісторычнага цэнтра Мінска.

16 жніўня 1945 году, згодна з дамовай паміж СССР і Польшчай, ад Беларусі да Польшчы адышла амаль уся Беластоцкая вобласць у складзе 17 раёнаў з абласнымі цэнтрамі і 3 раёны Брэсцкай вобласці. Цяпер беларусы ў Польшчы - адна з самых вялікіх нацыянальных меншасцяў.

СПАДАРОЖНІК НЯЎДАЧЫ

АНАНСАВАНЫ ПРАРЫЎ У КОСМАС НЕ АДБЫЎСЯ

«Упэўнены, што запуск беларускага касмічнага апарату «БелКа» — гэта толькі адзін з першых кроکаў у асвяенні нашай краінай касмічнай прасторы». Такі запіс, паводле дзяржаўнага агенцтва БЕЛТА, пакінуў Аляксандра Лукашэнка ў Кнізе ганаровых гасцей музея гісторыі касмадрома Байканур. Аднак, з падачы расійскай ракеты «Сатана» беларускі касмічны апарат палящеў да д'ябла.

Гэты праект павінен быў стаць складнікам прапагандысцкай кампаніі Аляксандра Лукашэнка напярэдадні презідэнцкіх выбараў, якія пачатковая планавалася пра весці сёлета ў ліпені. Аднак выбары былі раптоўна перенесены на сакавік.

Выбары ўжо прайшли, але прапусціць такую магчымасць «пратырыца» Лукашэнка, зразумела, не мог. Як толькі кіраўніку дзяржавы паведамілі, што ўсё падрыхтавана да запуску, ён адразу вылецеў на Байканур. Тым часам дзяржайнія сродкі масавай пропаганды пачалі анансаваць маючы адбыцца «прарыў у космас».

Як паведамляла БЕЛТА: «Стоимость проекта ориентировочно составляет 13 млн долларов, в то время как другим странам создание спутника обходится в 100 млн долларов.

Это удалось благодаря научному потенциалу, который был накоплен в Беларуси и России за последние 15 лет, считают специалисты».

На той выпадак, калі камусці з недастаткова свядомых грамадзян падасца, што і 13 мільёнам долараў можна знайсці лепшы ўжытак, гаварылася, што сусветная дзяржавы выстраіліся ў чаргу, каб купіць здымкі, зробленыя беларускім спадарожнікам. Дзякуючы гэтаму «БелКа», нібыта, павінна была акупіць сябе за паўгады, а затым яшчэ амаль

пяць гадоў прыносіць прыбытак.

Але замест выходу ў космос «БелКа» села ў лужыну.

Напярэдадні старту падкрэслівалася, што праект «БелКа» реалізуецца ў рамках так званай саюзнай дзяржавы. Але практична ўсё, што звязана з гэтым дзіўным утварэннем, сканчваецца канфузам: ад намеру ўвесці агульную валюту да праграмы «Саюзны тэлевізар». Няма нічога дзіўнага, што праект «БелКа» напаткала такая ж доля. Акрамя таго, даўно зауважана, што, напрык-

лад, прысутнасць Аляксандра Лукашэнкі на спартыўных спаборніцтвах — кепская прыкмета: звычайна ў гэтых выпадках беларусы прайграюць. Таму кіраўніку дзяржавы, напэўна, не варта было лятаць на Байканур і тым больш рабіць самаўпэўненая заявы.

... А тым часам у Брэсцкай вобласці згарэў камбайн. Паводле звестак «Интерфакса», прычынай пажара стаў «удар башмака жаткі аб камень, у выніку чаго ўтварылася іскра».

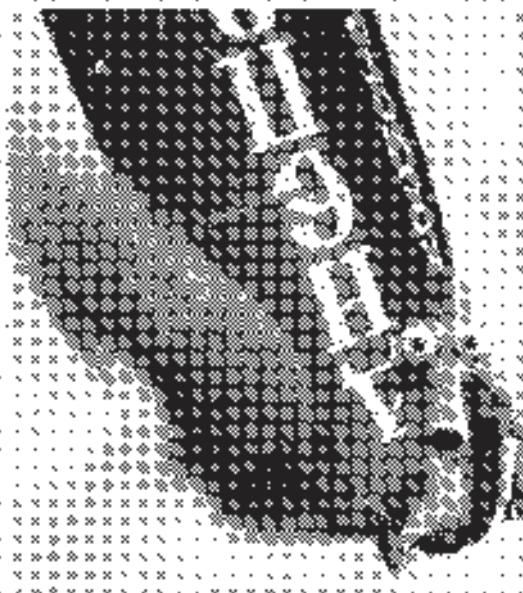
www.gazetaby.com
Друкуецца ў скароце

ПУСТЬ ВЕЧНО ЖИВЕТ БЕЛАРУССКАЯ КОСМОНАВТИКА

При запуске
ракеты-носителя
«Байконур»
произошла авария.

МОСКОВА, 27 жніўня. «ИАМ»
При запуске ракеты-носителя с
белорусским грузом вспыхнула
авария, спровоцировавшая взрыв
ракеты-носителя «Протон» с 13
исследовательскими спутниками.
По его словам, авария
заставила фактически отменить
стартовый запуск.

Он добавил, что «авария не
известна», но «ракета «Протон»
не успела выйти из кабинета в
гражданской зоне», передает «Интерфакс».

WWW.BELZHABA.COM